

Силабус курсу

Арт-терапія в корекційно-реабілітаційному процесі

Освітній ступінь – магістр
Галузь знань: 01 Освіта/педагогіка
Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
(Фізична реабілітація)
Освітньо-професійна програма
«Спеціальна освіта (Фізична реабілітація)»
Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 1 рік, 2 семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: ауд. 607
Консультації: четвер 14.05, ауд. 607

Мова викладання: українська

Керівник курсу

Канд.біол.наук Храбра С.З.

Контактна інформація: 0676720272

Анотація дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є розуміння важливості застосування арт-терапевтичних технологій в корекційно-реабілітаційному процесі; спонукання в учнів з ООП засобами арт-терапевтичних технологій почуття прекрасного; розвиток і збагачення учнів емоційно-естетичного досвіду під час сприймання навколишнього світу у художньо-практичній діяльності; створенню та інтерпретації власних творів образотворчого мистецтва та художньої творчості.

Зміст дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері спеціальної освіти, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

Тема	Результати навчання
Тема 1. Основні поняття, цілі та завдання арт-терапії	Історичний огляд застосування різних видів мистецтва для лікування та корекції. Теорії арт-терапії. Сучасна історія розвитку арт-терапії. Поняття

	«арт-терапія». Основні цілі, завдання та функції арт-терапії в спеціальній освіті. Специфіка та переваги застосування арт-терапевтичного підходу в спеціальній освіті.
Тема 2. Арт-терапія в корекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в спеціальній освіті	Арт-терапія як педагогічні, соціальні та соціальні технології роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в спеціальній освіті. Дитина з особливими освітніми потребами в спеціальній та інклюзивній освіті. Підходи до вивчення дитини з особливими освітніми потребами в арт-педагогічному та арт-терапевтичному процесі.
Тема 3. Арт-педагогічні технології в спеціальній освіті	Технології соціокультурного розвитку дитини з особливими освітніми потребами в різні вікові періоди. Арт-педагогічні форми організації художньої діяльності дітей з особливими освітніми потребами в спеціальній освіті. Роль педагога в розвитку дитини з особливими освітніми потребами засобами арт-педагогіки. Арт-педагогічні технології в роботі з сім'єю, що має дитину з особливими освітніми потребами.
Тема 4. Арт-терапевтичний простір	Основні поняття та етапи психологічного консультування з використанням методів арт-терапії. Особистісна готовність арт-терапевта. Вимоги до арт-терапевтичного кабінету. Арт-терапевтична робота в індивідуальному та груповому форматі. Арт-терапія в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Види арт-терапії, їх корекційний та терапевтичний вплив. Показання та протипоказання для використання арт-терапевтичних технік при роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.
Тема 5. Основні фактори психокорекційного та психотерапевтичного впливу в арт-терапії	Діагностичні можливості малюнка. Особливості вибору художніх матеріалів. Діагностика емоційного стану за кольором. Діагностичний потенціал і можливості арт-терапевтичних технік у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Робота з символічним змістом несвідомого як джерелом внутрішнього зростання і розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Основні фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії при роботі з різними художніми матеріалами. Символізм продукту творчості дитини з особливими освітніми потребами. Індивідуальна форма арт-терапевтичного консультування та його етапи. Робота з груповою динамікою, встановлення контакту з учасниками групи, відпрацювання конфліктних ситуацій в групі, зворотній зв'язок від учасників групи, групова інтеграція

Тема 6. Критерії діагностики та терапевтичне використання технік ізотерапії	удожні матеріали, призначення, вимоги до якості матеріалів Особливості сприйняття продуктів творчості дітей з особливими освітніми потребами в ізотерапії. Місце інтерпретації продуктів творчості в роботі з клієнтом. Діагностичні критерії кольору. Основні етапи ізотерапії.
Тема 7. Техніки ізотерапії в спеціальній освіті	Вільний малюнок. Тематичний малюнок. Серійний малюнок. Основні техніки малювання. Використання природних матеріалів в роботі з арттерапевтичними композиціями. Маскотерапія. Використання мандал у психодіагностиці та психотерапії. Створення мандал у якості психотерапевтичного прийому.
Тема 8. Піскова терапія в спеціальній освіті	Принцип терапії піском К. Г. Юнга. Пісочна терапія в рамках юнгіанського аналітичного підходу. Мета та завдання піскової терапії. Форми й варіанти піскової терапії. Організація роботи в пісочниці. Вимоги до кататимних предметів. Процес піскової терапії. Специфіка ведення сесії та її терапевтичні можливості. Ключові характеристики піскових картин. Етапи сеансу піскової терапії. Психотерапевтичні стратегії психологічного консультування методами піскової психотерапії. Консультування та корекція батьківсько-дитячих взаємин методами піскової психотерапії. Сімейна піскова психотерапія. Активізація внутрішніх ресурсів людини через гру з піском. Пошук форм особистісної реалізації. Робота з мокрим піском. Ландшафти. Піскові мандали. Інтегративна піскова психотерапія – систематизація прийомів і технік. Казки на піску. Особливості застосування методу піскової психотерапії у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.
Тема 9. Лялькотерапія в спеціальній освіті	Механізми лікувальної дії ляльки. Функції та види ляльок, які застосовуються в лялько терапії: пальчикові ляльки, ляльки-«бебі», ляльки-маріонетки, тіньові ляльки, ляльки-мотанки. Базові техніки роботи із різними видами ляльок. Особливості застосування методу лялькотерапії у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.
Тема 10. Казкотерапія в спеціальній освіті	Напрями казкотерапії. Казкотерапія в рамках юнгіанського аналітичного підходу. Принципи та схема психологічного аналізу казок. Застосування казок при корекції різних психологічних проблем. Казка як пошук життєвого сценарію та матеріалу для психологічної допомоги дитині. Методичні прийоми, які полегшують застосування казки у психологічній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Ритуали входження в казку. Проективна казка в психодіагностики сімейних проблем. Форми роботи з казками

<p>Тема 11. Метафоричні асоціативні картки (МАК) у спеціальній освіті</p>	<p>Загальні уявлення про МАК. Екскурс в історію методу. Можливості МАК. Основні колоди МАК. Використання МАК в арттерапевтичній практиці. Особливості роботи з МАК як робочим і діагностичним інструментарієм. Основні принципи й прийоми роботи з МАК. Правила застосування карток в індивідуальній та груповій роботі. Застосування МАК в консультаційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Техніки роботи з МАК</p>
---	--

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОП	Програмні компетентності
ІК	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики
ФК-1.	Здатність знати нормативно-правові основи спеціальності «Спеціальна освіта», корекційно-педагогічної діяльності і професійних обов'язків; уміти налагоджувати міжособистісні стосунки; досвід соціальної, корекційно-педагогічної взаємодії у процесі навчальної і професійної діяльності.
ФК-2.	Здатність вміти виробляти власну стратегію і тактику соціальної поведінки, професійної діяльності з урахуванням інтересів групи (колективу); досвід продуктивної організаційної діагностичної, реабілітаційної, абілітаційної і корекційної роботи в освітньо-професійному середовищі, відстоювати інтереси осіб з ООП.
ФК-3.	Здатність знати основні способи і засоби міжособистісної комунікації, стилі мовлення, практичний досвід комунікації різними мовами в галузі спеціальної освіти; вміти постійно збагачувати власне мовлення, налагоджувати професійну і корекційно-педагогічну комунікацію, застосовувати інформаційно-комунікативні технології в професійній і науковій діяльності).
ФК-4.	Здатність мати психолого-педагогічні, корекційно-методичні та фахові знання; вміти відбирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей осіб з особливими освітніми потребами; здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби навчання та виховання у ВНЗ та корекційного процесу в закладах освіти та охорони здоров'я; досвід організації корекційно-педагогічного процесу та педагогічного спостереження за викладанням фахових дисциплін; здатність удосконалювати власну викладацьку та корекційно-педагогічну діяльність).

ФК-5.	Здатність знати методологічні та психолого-педагогічні основи корекційної роботи при різних психофізичних порушеннях у осіб з особливими освітніми потребами; вміти проводити корекційно-розвиткову роботу у різних типах закладів.
ФК-6.	Здатність знати основні правила наукової організації дослідно-педагогічної і корекційно-педагогічної діяльності; вміти раціонально організувати власний науково-дослідний і корекційно-педагогічний процес, самостійно контролювати їх результативність, ефективність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних інноваційних педагогічних і корекційних технологій).
ПРН 1.	Володіє знаннями про організацію, управління, нормативно- правове забезпечення, соціально-економічні та культурні умови діяльності спеціальних освітніх установ для дітей з порушеннями психофізичного розвитку, інклюзивних навчальних закладів та навчально-реабілітаційних центрів; сучасні досягнення корекційно- педагогічної теорії і практики; Закон України про освіту, Конвенцію про права дитини, нормативно-правові акти та державні документи з питань навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку; державну мову відповідно до чинного законодавства про мови в Україні.
ПРН 8.	Володіє знаннями про вимоги до оснащення та обладнання навчальних кабінетів, класів, корекційних закладів.
ПРН 9.	Вміє проектувати, планувати і проводити корекційну роботу, здійснювати їх інформаційне, методичне, фінансове та кадрове забезпечення.

Літературні джерела

Базова:

1. Докторович М. О., Рурик Г. Л., Хозраткулова І. А. Арт-терапія в діяльності психолога та соціального педагога. Київ : Ред. загальнопедагог. газет., 2014. 104 с.
2. Квітка Н. Музикотерапія : програмно-методичний комплекс. К. : Ред. газети з дошк. та почат. Освіти, 2013. 80 с.
3. Кокоренко В. Л. Арт-технологии в подготовке специалистов помогающих профессий. СПб : Речь, 2005. 101 с.
4. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій: навчальний посібник. Бердянськ : БДПУ, 2016. 322 с.
5. Ленів З. Діагностика усного мовлення старших дошкільників засобами арт-терапії. Київ : Спадщина, 2011. 64 с.
6. Терлецька Л. Г. Психологія здоров'я: арт-терапевтичні технології. Київ : Слово, 2016. 128 с.

Допоміжна

1. Аллан Дж. Ландшафт дитячої душі. Психоаналитическое консультування в школах и клиниках / Под общей ред. В. В. Зеленского. Санкт-Петербург : Диалог; Минск : Лотаць,

1997.

2. Бетенски М. Что ты видишь? Новые методы арт-терапии. Москва : ЭКСМО-Пресс, 2002.
3. Диагностика в арт-терапии: метод «Мандала»/ Под ред. А. И. Копытина. Москва : Психотерапия, 2011. 144 с.
4. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Практикум по сказкотерапии. Санкт-Петербург : ООО «Речь», 2001. 310 с.
5. Киселева М. В. Арт-терапия в работе с детьми: Руководство для детских психологов, педагогов, врачей и специалистов, работающих с детьми. Санкт-Петербург : Речь, 2012. 160 с.
6. Киселева М. В., Кулганов В. А. Арт-терапия в психологическом консультировании : учебное пособие. Санкт-Петербург : Речь, 2012. 64 с.
7. Колошина Т. Ю., Трус А. А. Арт-терапевтические техники в тренинге: характеристики и использование. Практическое пособие для тренера. Санкт-Петербург : Речь, 2010. 189 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування та підготовки практичних завдань у процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись у онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 – усне опитування, тести, завдання	35
Модуль 2 – усне опитування, тести, завдання	30
ІНДЗ – презентація на одну з вибраних тем	15
Залік – тести, завдання	20